odklad, odůvodňuje své rozhodnutí tím, že podanou žalobu podle jejího obsahu nelze vůbec pokládati za některou ze žalob vytčených v §u 42 č. 5 ex. ř.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu prvého z těchto důvodů:

Podle doslovu §u 42 č. 5 ex. ř. lze mimo jiné případy odložiti exekuci, byla-li podána některá ze žalob v §§ 35, 36 a 37 ex. ř. V tomto případě vznesl A. G. proti povolené exekuci vyklizením hostince a bytu žalobu, již soud I. stolice označil za žalobu podle §§ů 35 a 36 ex. ř. a již stěžovatel v dovolacím rekursu považuje za žalobu podle §u 37 ex. ř., a byla k jeho návrhu soudem I. stolice povolená exekuce vyklizením hostince a bytu odložena až do pravomocného rozhodnutí zmíněnou žalobou zahájeného sporu.

Rekursní soud k rekursu vymáhajících věřitelek změnil toto usnesení a návrh A. G. na odložení již shora zmíněné zamítl z důvodu, že žaloba A. G. po věcné stránce není ani žalobou podle §§ 35 a 36 ex. ř., ani podle §§ 37 či 39 čís. 5 ex. ř., čímž jí upírá o odůvodněnost. Než neprávem. Vždyť není-li procesní soud oprávněn takovou žalobu bez zahájení a provedení řízení zamítnouti, nepřísluší ani exekučnímu soudu, po případě vyšším stolicím, aby o odůvodněnosti této žaloby rozhodovaly mimo spor. Nebyl tudíž rekursní soud oprávněn přezkoumávati, jsou-li tu předpoklady té či oné žaloby, neboť tím předstihoval rozhodnutí procesního soudu, naopak bylo se mu spokojiti, že byla žaloba v té způsobě podána, jakou má na mysli právě § 42 čís. 5 ex. řádu.

Rozh. nejv. s ze dne 4. IV. 1925 č. R I 901.

Dr. Grešl.

Nelze žalovati na bezúčinnost rozhodnutí rozhodčí komise pro zaopatření zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém. Příspěvek k §ům 595 a 599 c. ř. s.

Soud prvé stolice odmítl žalobu bývalého zaměstnance na velkostatku zabraném státem na Státní pozemkový úřad v Praze o bezúčinnost rozhodnutí rozhodčí komise pro zaopatření zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém pro nepřípustnost pořadu právního z těchto důvodů:

Rozhodčí komise pro zaopatření zaměstnanců na velkém majetku pozemkovém rozhoduje o stížnostech proti opatřením (rozhodnutím) Státního poz. úřadu podle §u 75 a proti rozhod-

nutím kuratoria fondu pro zaopatření zaměstnanců velkostatkářských podle §u 73 odst. 5. zák. z 8. IV. 1920 č. 329 Sb. z. a n. (zákona náhradového) ve znění zákona ze dne 13. VII. 1922 č. 220 Sb. z. a n. (§ 1 vlád. nař. ze dne 7. XII. 1922 č. 374 Sb. z. a n.).

Tato rozhodčí komise jest rozhodčím soudem obdobným oněm rozhodčím soudům, které svůj základ mají v zákonech v oboru sociální politiky vydaných, jež rozhodčí soudnictví při úrazových pojišťovnách, nemocenských pokladnách dělnických, při bratrských pokladnách hornických a pod. zevrubně a samostatně zařídily. Zmíněné rozhodčí soudy vykonávají funkce soudcovské na základě zmocnění státem jako orgány veřejné, jimž tudíž strany podle zákona jsouce podrobeny nemohou uniknouti, jsou obligatorní a nálezy jejich nejsou podrobeny přezkoumání soudem.

»Ustanovení IV. oddílu VI. dílu civil. soud. řádu nevztahují se na soudy rozhodčí, které vůli zákonodárcově původ svůj děkují, nýbrž jen na ty, které výhradně z vůle soukromníků právem uznané vznik svůj berou.« (O t t, Soustavný úvod, III. díl, str. 278.)

Pro žalobu založenou na ustanoveních právě uvedených není skutkového ani právního podkladu, výrok rozhodčí komise shora uvedené nemohou řádné soudy přezkoumávati a také nárok ku přiznání požadované náhrady čelící vymyká se z pravomoci řádných soudů.

K rekursu žalobcovu z m ě n i l vrchní zemský soud v Praze toto usnesení a zamítl námitku nepřípustnosti pořadu právního uváděje v důvodech:

Prvý soud pokládá rozhodčí komisi pro zaměstnance na velkém majetku pozemkovém za soud rozhodčí obdobný soudům kotvícím v zákonech z oboru sociální politiky, přičítá mu funkci orgánu veřejného, jehož nálezy nejsou podrobeny přezkoumání soudem.

Leč tu užívá prvý soud analogie zákonů výminečných výslovně uznaných za platné čl. XII. úv. zák. k c. ř. s. a přehlíží úplně všeobecný předpis § 599 c. ř. s., že ustanovení oddílu o rozhodčích jest analogicky použíti na soudy rozhodčí zřízené zákonitým způsobem posledními pořízeními neb jinými opatřeními, která neopírají se o dohodu sporných stran, a stanovami.

Tím jest všeobecně stanoveno, že rozhodnutí rozhodčích soudů, komisí a p. pokud tu není zvláštního výminečného usta-

novení, podléhají v mezích předpisů §§ů 595—598 c. ř. s. přezkoumání soudem.

Dlužno tu zajisté přihlédnouti k tomu, co také již uvedl o sporné rozhodčí komisi nejvyšší správní soud, že je tu jaksi prvým orgánem, jenž rozhoduje o sporu mezi stranami — zaměstnancem s jedné a pozemkovým úřadem s druhé strany, takže úplně vykonává funkce rozhodčího podle § 577 a násl. a má tedy povahu rozhodčího soudu zřízeného opatřením na dohodě stran nezávislým, jak je má na mysli § 599 c. ř. s.

Nelze tedy žalobci upříti právo, domáhati se toho, aby byl výrok rozhodčí komise v mezích zákonných soudem přezkoumán a pořad práva je v tomto rozsahu přípustným.

Nejvyšší soud o b n o v i l usnesení soudu stolice prvé.

D ů v o d y: Jako praxe nikdy o tom nepochybovala, tak také všecka lepší nauka od prvopočátku pojímá předpis §u 599 odst. 1. c. ř. s. jen v ten rozum, že se vztahuje pouze na rozhodčí soudy s o u k r o m o p r á v n í d i s p o s i c í dosazené, že tedy nikterak neplatí pro rozhodčí soudy zřízené z á k o n e m, i je jí to již ze znění předpisu tak jasno, že nikterak neshledává potřebu teprv to blíže zdůvodňovati (O t t, Soust. úvod díl III. § 124 str. 278, 279 H o r a Čsl. civ. pr. proces. díl III. § 31 a, N e u m a n n, Kom. k c. ř. s. III. vyd. str. 1615 n. n., F ü r s t l, D. n. C. P. G. k §u 599 str. 86 č. 1). Ovšem někteří si otázku neuvědomují (U l l m a n n, Grundriss d. C. P. R. str. 170 B, H a n a u s e k, Schiedsvertrag und Schiedsgericht § 3), avšak pokud literatura přístupna, jen jediný P o l l a k, Syst. d. ö. Z. P. R. § 134 III c pozn. 19, jest náhledu opačného, pojímaje v § 599, 1 c. ř. s., jak sám praví, výkladem rozšiřujícím výraz »opatření« (Verfügung) v tom smyslu, jakoby v sobě zahrnoval i pojem zákona, a myslí, že to vyžaduje ratio legis, aniž se však pokouší domnělý zákonodárný důvod vysvětliti a vůbec náhled svůj nějakým výkladem opříti. Jest však s tím na zřejmém omylu. Právě důvod zákonodárný, jenž pochopen býti může dobře jen se zřetelem na historický vývoj ústavu, dokazuje zřetelně správnost náhledu, že slovo »opatření« čili disposice znamená tu toliko dosposici soukromých stran, nikoli nařízení zákonodárcovo.

Ústav rozsudího, zřízeného s m l o u v o u, má počátek svůj v římském právu, a v tom rozsahu dochoval se přes celý středověk, jenž mu zvláště přál pro nedostatečnost soudnictví státního (zeměpanského) a dovedl ho k takovému vývoji, že podle svědectví právních historiků nezůstal beze značného vlivu na vý-

voj a úpravu soudů řádných. V tom rozsahu převzalo ho také moderní zákonodárství, jako na př.: občanský zákon, jenž v §u 1391 právě ještě jen s m l o u v u o rozsudího zná a úpravu její do soudního řádu odkazuje, jíž se jí dostalo v §u 270 a násl. Josef. soud. řádu, kde se poznačuji jako smír narovnání na rozsudího. Podrobnější úpravy stal se však ústav účastným až v platném civ. soudním řádu, jenž v §u 577 podle starého zvyku rovněž ze s m l o u v y o rozsudí vychází, při tom však podle vzoru říšskoněm. soud. řádu ke konci oddílu v našem §u 599 vztahuje předpisy dané o rozsudím smlouvou dosazeném i na rozsudí dosazené jakýmkoli jiným juristicky stejně hodnotným způsobem, t. j. s m l o u v ě r o v n o c e n n ý m p r á v n í m a k t e m, jakýmiž jsou, poněvadž smlouva z rozsudího je akt práva soukromého, přávě jen jiné a k t y s o u k r o m o p r á v n í, jež citovaný předpis zahrnuje výrazem »poslední nebo jiné ne na dohodě sporných stran spočívající pořízení nebo stanovy« (letztwillige oder andere nicht auf Vereinbarung der streitenden Teile beruhende Verfügungen oder Statuten), musí to tedy býti buď testamentární pořízení anebo jiná mimosmluvní dispositice sporných stran, mezi nimiž literatura uvádí nadační listiny a akty o zřízení fideikomisu, anebo konečně stanovy, jež však náš zákon připomíná tu potud zbytečně, protože i stanovy jsou smlouvou a jsou zahrnuty tedy už v §u 577, takže zmínka o nich má význam jen vzhledem k §u 577 odst. 3 c. ř. s. (požadavek písemnosti). § 1048 říšskoněm. soud. řádu, z něhož náš § 599 jinak doslovně převzat, stanovy vynechává, aniž by to vykladatelům vadilo, aby mezi tituly zřízení rozsudího uváděli i stanovy.

V tomto smyslu, že totiž jen soukromoprávní akty se pod ním míní, vykládá výraz »pořízení« (disposice) srovnale i říšskoněmecká nauka k §u 1048 říšskoněm. soud. řádu (Srov.: S t e i n, Grundriss d. z. P. R. 1924 § 123, S y d o w, B u s c h, K r a n t z, Z. P. O., v Guttentagsche Sammlung 1922 str. 974, S c h w a r z Z. P. O. 1924 str. 172 násl.), kde se praví, že rozsudí je soudce dosazený právním jednáním, tož smlouvou, stanovami, posledním pořízením. Kdyby byl zákonodárce chtěl předpis vztáhnouti i na rozsudí dosazené zákonem, byl by to řekl a byl by za slovo »pořízení« dosadil ještě výraz »nebo zákonem« (oder durch Gesetz), jako to v nesčíslných jiných případech činí.

Vedle těchto rozsudí dosazených v ů l í s t r a n zná ovšem moderní doba ještě také právě rozhodčí soudy dosazené v ů l í zákonodárce čili zákonem, při nichž důvodem zřízení byla dříve

těžkopádnost soudního řízení (Ott), nyní jim však spíše jest třídní duch zúčastněných vrstev populace, jenž snaží se dosíci soudů obsazených druhy v povolání. Tyto tak zvané obligatorní rozhodčí soudy, jimž strany »nemohou uniknouti« (Ott), nejsou podrobeny přezkumu řádných soudů; aby byly, to by musil zákon zvláště to nařídíti. Tak se stalo na př. v příčině bursovních rozhodčích soudů (čl. XXIII. uv. zák. k c. ř. s.). Kde tomu tak není, jako na př. při hornických rozhodčích soudech, nelze se proti jich nálezům dovolávati remedury u řádných soudů.

Sem mezi obligatorní rozhodčí soudy ale patří také případ náš, neboť rozhodčí komise pro něj příslušná povolána jest nikoli vůlí stran, nýbrž zákonem, t. j. §em 75 n. zn. náhr. zák., jenž proveden vl. nařízením ze dne 21. října 1922 č. 305 sb. (§ 24a násl.) a ze dne 7. prosince 1922 č. 374 sb. Tu nejen že není nikde pořad soudní proti rozhodnutí komise předurčen, ale naopak v §u 24 odst. 2. prvého nařízení, jež se zakládá na posledním odstavci §u 75 zák. náhr. a pořád platí, ježto není druhým derogováno, an toto druhé jest dle svého úvodu jen dodatkem k němu, jest výslovně ustanoveno, že »komise rozhodne s konečnou platností«, což platí i podle spadajícího sem §u 73 odst. 5. náhr. zák. V nařízení vl. ze dne 29. října 1924 č. 192 sb. byla sice v bodě 11 věta §u 24 odst. 2 vl. nařízení ze dne 21. října 1922 č. 305 sb. »komise rozhodne s konečnou platností« vypuštěna, patrně proto, že autor si uvědomil, že v §u 75 náhr. zákona obsažena není, než přes tuto výpustku zůstává konečná platnost rozhodnutí rozhodčí komise dána duchem zákona a nelze nižádným způsobem oddiskutovati, dokud zůstává v platnosti § 73 odst. 5. téhož zákona, neboť nelze, aby táž komise zde rozhodovala s konečnou platností, v §u 75 téhož zákona však nikoli, není tedy pořad §u 595 c. ř. s. žádným způsobem přípustný a ovšem také ne žádný jiný soudní pořad.

Rozhoduje-li ale komise s konečnou platností, což rekursní soud přehlíží, pak teprve nelze odkazovati na § 599 c. ř. s., neboť ten tu pak místa míti nemůže, i kdyby se nakrásně vztahoval jinak i na rozhodčí soudy zákonem stanovené.

Následkem toho není třeba řešiti otázku, zda nároky v §u 75 náhr. zák. toto břemeno z důvodů pozemkové reformy státu zákonem ukládající, jsou nároky soukromoprávními neb veřejnoprávními, neboť i když jsou soukromoprávními, nenáleží na pořad soudní.

Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 22. září 1925 č. j. R I 663/25. *R. v. z. s. Dr. G.*